Muistio

26.9.2022

Eduskunnan Talousvaliokunnan kuuleminen tiistaina 27.9.2022

Ehdotus neuvoston asetukseksi korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä COM(2022) 474final

EU-jäsenmaissa on noussut vakava huoli sen kansalaisten ja elinkeinoelämän selviämisestä ensi talvena odotettavissa olevista korkeista energian ja erityisesti sähkön hinnoista. Komissio on laatinut esityksen asetukseksi, jolla se pyrkii vaikuttamaan kohonneisiin hintoihin kolmella tavalla:

1. Toimet sähkön käytön vähentämiseksi; tavoitteena sähkön kokonaiskulutuksen vähentäminen 10 % kuukausitasolla ja huippukulutustunteina keskimäärin vähintään 5 %.

2. Asettaa katto markkinatuotoille ja ylijäämän jako loppuasiakkaille; tiettyjen tuotantomuotojen myyntitulo ei saa ylittää 180 EUR/MWh ja ylijäämä on jaettava loppuasiakkaille sähkön kustannusten alentamiseksi.

3. Vähittäismarkkinatoimet PK-yritysten hintojen alentamiseksi.

Hyvin korkeat energian hinnat vaarantavat huoltovarmuuskriittisten yritysten toimitus- ja huoltovarmuutta ja ovat siten itsessään huoltovarmuusriski. On tärkeää, että EU-laajuisesti valmistellaan toimia hintojen hillitsemiseksi. Suomen kaltaiselle pienelle valtiolle toimivat EU:n sisämarkkinat ovat toimitus- ja huoltovarmuuden kannalta aivan keskeiset. Sisämarkkinoiden toimivuudesta onkin tärkeää huolehtia myös kriisiaikoina.

Esityksen mukaan jäsenvaltioiden olisi vähennettävä sekä sähkön kokonaiskulutusta että kulutusta huippukulutustunneilla. Energiatehokkuus yleisestikin tukee huoltovarmuutta, ja erityisesti nyt energian säästöllä on entistä suurempi merkitys. Sähkön oikea-aikainen käytön ajoittaminen hillitsee hintoja ja auttaa välttämään tehopulatilanteita. Esityksessä mainitut tiedotus- ja viestintäkampanjat sekä erilaiset suositusten kaltaiset toimenpiteet energian käytön vähentämiseksi ovat nähdäksemme välttämättömiä. Oikea-aikaisella informaatiolla sähkön käyttäjille on mahdollista vaikuttaa tehohuippujen leikkaamiseen. Huoltovarmuuskeskus onkin selvittämässä muiden alan toimijoiden kanssa vaihtoehtoja informaation välittämiseksi kansalaisille.

Energia-alan investoinnit ovat tyypillisesti pitkäikäisiä. Siirtymä hiilineutraaliin yhteiskuntaan tarvitsee valtavan määrän investointeja puhtaaseen sähköntuotantoon. Kestävän energiajärjestelmän mahdollistaminen edellyttää pitkäjänteistä ja ennakoitavaa energiapolitiikkaa, minkä vuoksi mahdolliset pysyvät sähkömarkkinamallin muutokset on valmisteltava huolella eikä kiireessä kriisin ajamana. Eurooppalaista sähkömarkkinamallia on nähdäksemme tarkasteltava uudelleen toimitus- ja huoltovarmuuden turvaamiseksi. Sähkön riittävyyden varmistamiseksi tarvitaan malli, joka kannustaa sähkötehon tarjontaan oikea-aikaisesti. Nyt esillä olevat määräaikaiset toimet eivät arviomme mukaan leikkaa energiantuotannon investointeja ja niiden kannattavuutta merkittävästi.

Kunnioittavasti

Pia Oesch

Johtaja, energiahuolto-osasto

e-mail: pia.oesch@nesa.fi; puh. 029 505 1028